

Tisková zpráva

Obavy a příprava na důchod – listopad 2016

- ⊙ Více než polovina českých občanů (52 %), kteří dosud nejsou důchodci, v současnosti spoří či investuje, aby se zajistila na stáří.
- ⊙ Lidé se špatnou životní úrovní téměř nespoří na stáří.
- ⊙ Ve srovnání s předešlými lety jsou obyvatelé České republiky pozitivnější vzhledem k obavám o finanční zajištění v důchodovém věku.
- ⊙ Pouze jeden z deseti občanů si myslí, že ho stát v penzi dostatečně zaopatří.

Zpracovali:

Ondřej Malina, Naděžda Čadová

Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.

Tel.: 210 310 588

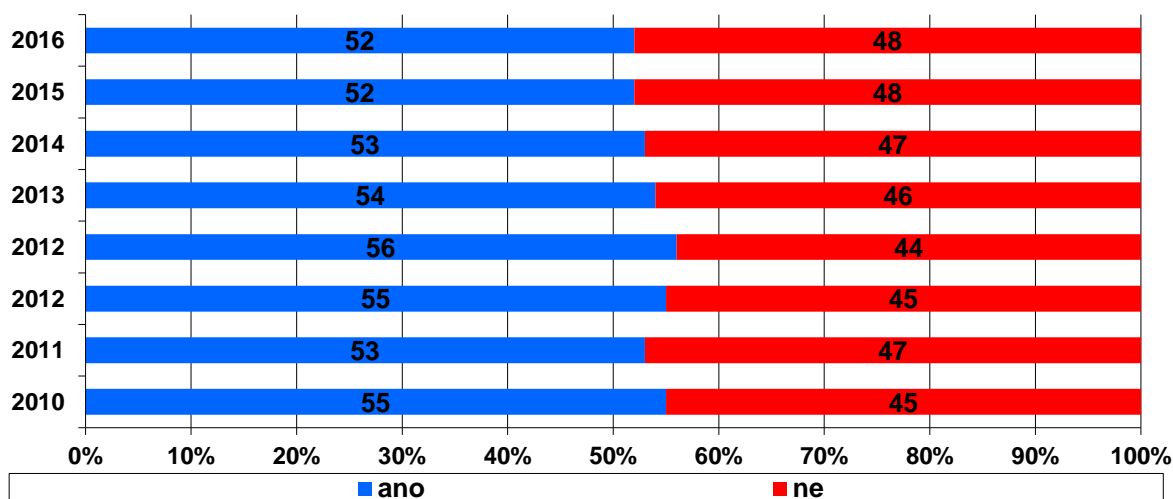

V rámci listopadového výzkumu CVVM SOU AV ČR v.v.i., dotazovalo občany¹ České republiky na téma finančního zajištění ve stáří. Otázky byly zaměřeny nejen na subjektivní obavu z budoucího nedostatku ekonomických zdrojů či důvěru v zaopatření státem, ale také na faktickou přípravu v podobě investic a úspor.

Mírně nadpoloviční většina respondentů, kteří zatím nejsou důchodci, spoří nebo investuje (52 %), aby se zajistila na důchod². Zbytek (48 %) se na stáří ekonomicky nepřipravuje. Podstatně častěji šetří či investují dotazovaní s dobrou životní úrovní domácnosti (viz graf 2), odpovídající s minimálně středoškolským vzděláním s maturitou a občané starší 30 let. Naopak méně se připravují lidé mladší 30 let, populace s ani dobrou, ani špatnou popřípadě špatnou životní úrovní domácnosti a respondenti s nejvýše středním vzděláním bez maturity.

Graf 1 dokládá, že podíl lidí spořících na stáří je v čase téměř neměnný. Od prvního měření v roce 2010 se lehce snížil podíl respondentů, kteří se na důchod systematicky připravují. Největší odchylku od aktuálního výsledku nalezneme v roce 2012, kdy podíl dotázaných chystajících se na důchod byl o 4 procentní body vyšší.

Graf 1: Podíl obyvatel České republiky spořících na stáří

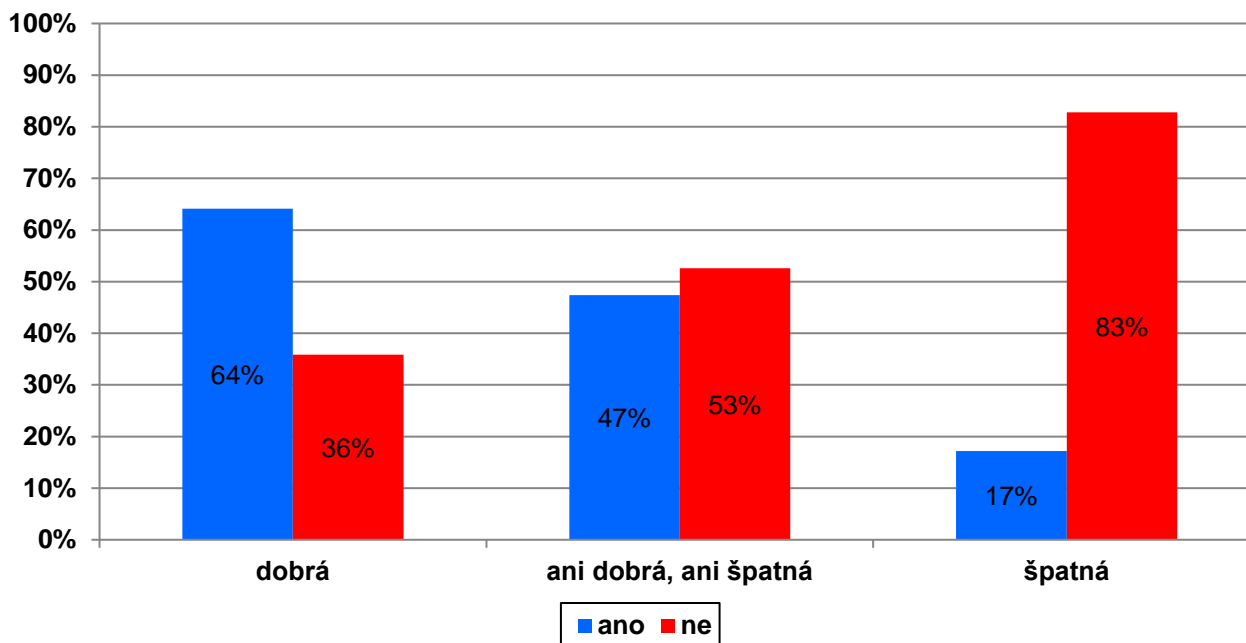
Pozn.: Odpovědi obyvatel ČR starších 15 let bez důchodců.

Zdroj: CVVM SOU AV ČR, v.v.i., Naše společnost 7. – 16. 11. 2016, 769 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

¹ Na otázky odpovídali všichni respondenti kromě důchodců.

² Otázka: „Spoříte si nebo investujete v současné době, abyste se zajistil na důchod? Ano, ne.“

Graf 2: Podíl obyvatel České republiky spořících na stáří podle životní úrovně

Pozn.: Odpovědi obyvatel ČR starších 15 let bez důchodců.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 7. – 16. 11. 2016, 769 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

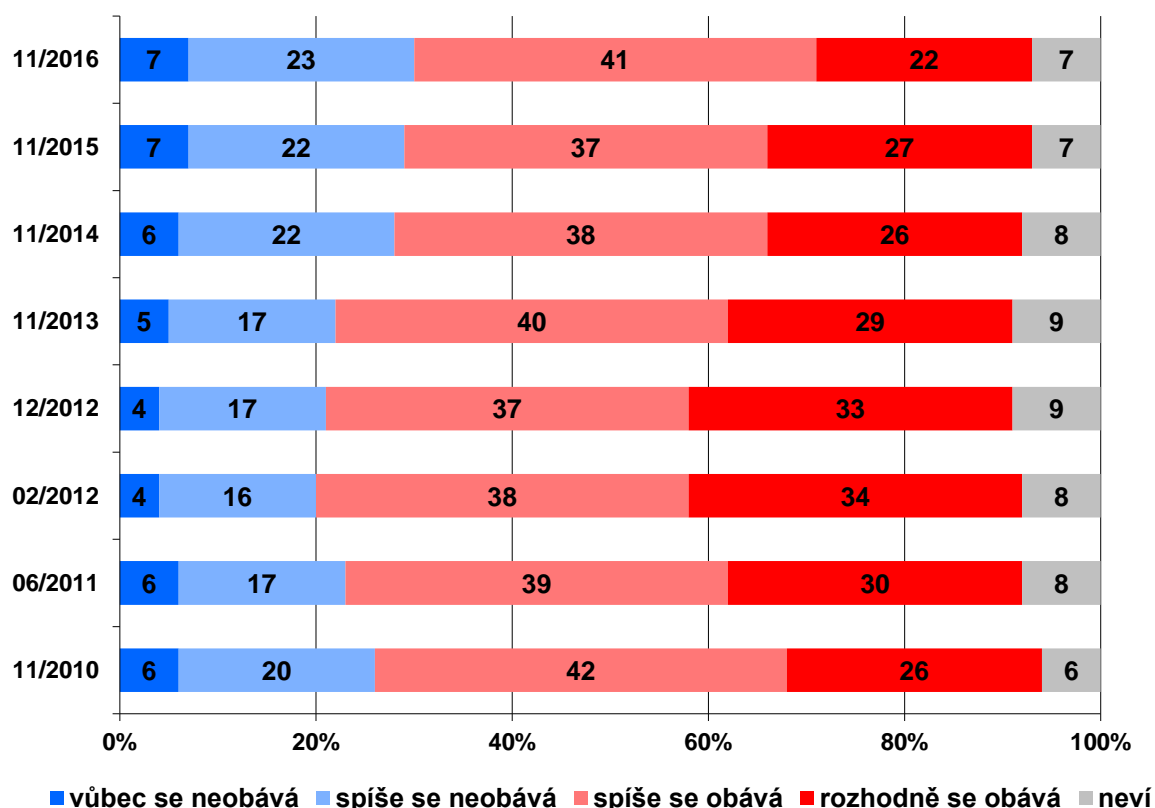
Nedostatečného finančního zajištění se neobává necelá třetina obyvatel České republiky (30 %) ³, kteří dosud nejsou důchodci, přičemž 7 % dotázaných se „vůbec neobává“, 23 % „spíše neobává“. Téměř dvě třetiny respondentů (63 %) deklarují, že strach mají, 41 % odpovídajících strach spíše má a 22 % rozhodně má. Zbytek lidí „neví“ (7 %).

Obyvatelé České republiky s dobrou životní úrovní domácností a dotázaní ve věku 20 až 29 let frekventovaněji deklarují, že se nedostatečného zajištění v důchodu neobávají (spojení kategorií „rozhodně se neobává“, „spíše se neobává“). Obávají se (spojení kategorií „spíše se obává“, „rozhodně se obává“) naopak respondenti ve věku 30 – 59 let, odpovídající s ani dobrou, ani špatnou, popřípadě špatnou životní úrovní a dotázaní, kteří se na škále politické orientace řadili k levici. Nejmladší občané (15 – 19 let) častěji volí odpověď „nevím“.

Od prvního měření v roce 2010 CVVM naměřilo vzhledem k obavám ze zajištění v důchodovém věku v české společnosti vůbec nejpozitivnější atmosféru. (Nejnegativnější všeobecný postoj byl zaznamenán v únoru roku 2012, kdy celých 72 % společnosti vyjadřovalo menší či větší strach z budoucnosti.) Oproti poslednímu měření z roku 2015 o 5 procentních bodů poklesl podíl respondentů, kteří se „rozhodně obávají“. O 4 procentní naopak vzrostl počet dotázaných, jež se „spíše obávají“. Podíl těch, kteří se o své finanční zajištění v důchodu neobávají, je od roku 2014 v podstatě stabilní.

³ Otázka: „Jak moc, pokud vůbec, se obáváte toho, zda budete v důchodu dostatečně finančně zajištěni? Vůbec se neobáváte, spíše se neobáváte, spíše se obáváte, velmi se obáváte.“

Graf 3: Obava o dostatečné finanční zajištění v důchodu

Pozn.: Odpovědi obyvatel ČR starších 15 let bez důchodců.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 7. – 16. 11. 2016, 769 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

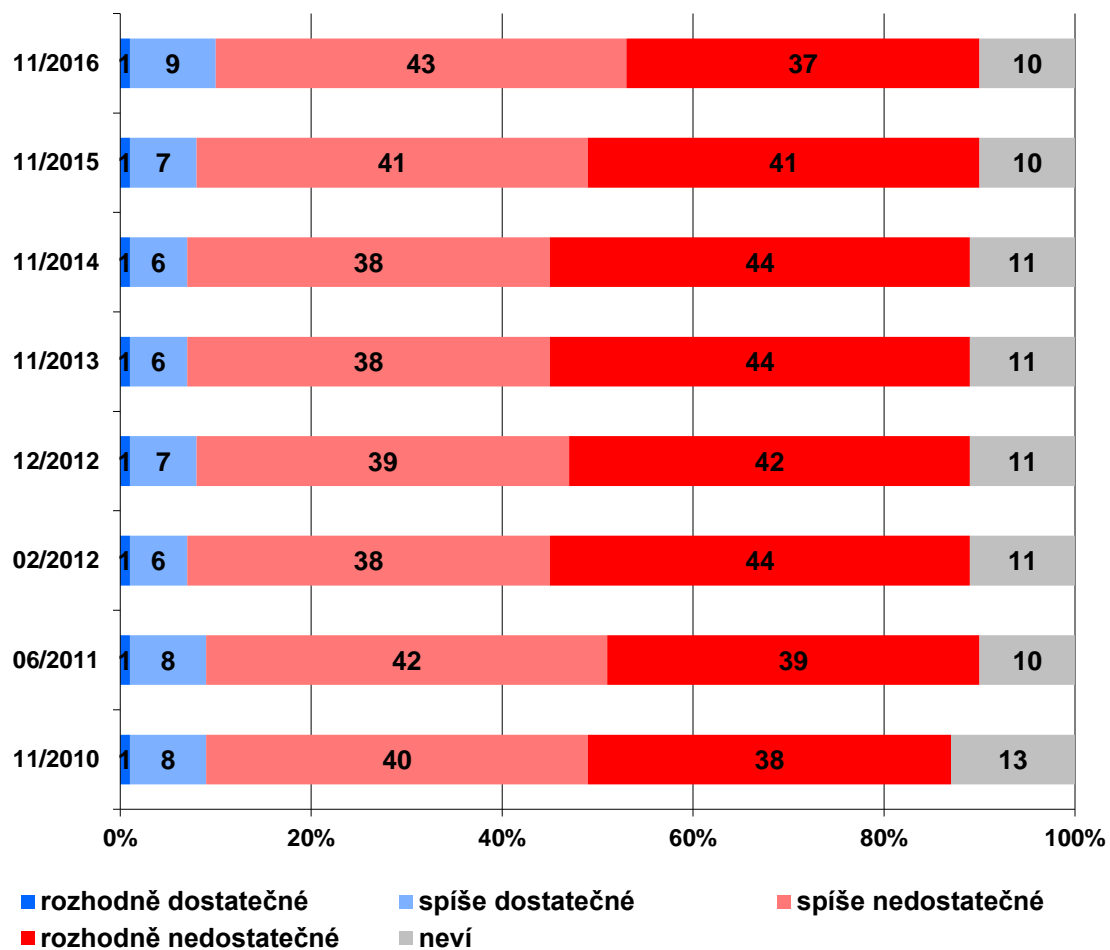
Pouze 1 ze 100 respondentů si myslí, že důchod vyplácený státem pro něj bude „rozhodně dostatečným“ zajištěním ve stáří⁴. Jako „spíše dostatečný“ ho vidí 9 % dotázaných. Zbytek odpovídajících je spíše negativní. Více jak dvě pětiny lidí (43 %) si myslí, že bude „spíše nedostatečný“, a 37 % se obává, že bude „rozhodně nedostatečný“. Možnost „nevím“ zvolilo 10 % populace.

Dotazovaní, kteří si myslí, že zajištění důchodu státem bude nedostatečné (spojení odpovědí „spíše nedostatečné“ a „rozhodně nedostatečné“), častěji spoří nebo investují, aby se na stáří připravili. Respondenti, jež volí u otázky na zajištění důchodu státem možnost dostatečné (spojení odpovědí „spíše dostatečné“ a „rozhodně dostatečné“), frekventovaněji vybírají negativní odpovědi u otázky na obavu z nedostatku ekonomických zdrojů v penzi.

Od prvního měření v roce 2010 se rozložení odpovědí v jednotlivých kategoriích příliš nezměnilo. Největší posuny v čase můžeme pozorovat mezi možnostmi „spíše nedostatečné“ a „rozhodně nedostatečné“. V letech 2012, 2013 a 2014 byl podíl odpovídajících „rozhodně nedostatečné“ nejvyšší (44 %), v roce 2016 je dosud nejmenší (37 %), i když jeho hodnota je srovnatelná se situací v roce 2010 a 2011. V posledních dvou letech můžeme taktéž pozorovat mírný nárůst občanů volících kategorií „spíše dostatečné“.

⁴ Otázka: „Myslíte si, že důchod vyplácený státem bude pro Vás znamenat dostatečné, nebo nedostatečné finanční zajištění ve stáří? Rozhodně dostatečné, spíše dostatečné, spíše nedostatečné, rozhodně nedostatečné.“

Graf 4: Důvěra v dostatečné zajištění důchodu státem

Pozn.: Odpovědi obyvatel ČR starších 15 let bez důchodců.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 7. – 16. 11. 2016, 769 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Technické parametry výzkumu

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost, v16-11</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>7. 11. - 16. 11. 2016</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1019</i>
<i>Počet tazatelů:</i>	<i>256</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem- kombinace dotazování CAPI a PAPI</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>ES.25, ES.26, ES.27</i>
<i>Kód zprávy:</i>	<i>es161220</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>20. prosince 2016</i>
<i>Zpracovali:</i>	<i>Ondřej Malina, Naděžda Čadová</i>

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (u nás je to obyvatelstvo České republiky starší 15 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různých velkých obcí.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 15 let.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt Naše společnost, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíři námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinělý.
